

uvodnik

Drugačni, a vendar enaki

Irena Bednarick

Kaj vse nam nudi svet! Cela stoletja nam ne bi zadostovala, da bi ga v celoti odkrili in zaužili vsako njegovo lepoto. Vendar ali ni čar življenja morda prav ta, da nam ni dano vsega spoznati? Da ostaja vedno nekaj skrivnostnega, nedojemljivega, ki človeka hudo vznemiri in prestraši, ker maje njegove gotovosti?

Če je naše življenje že tako kratko, je pa (če tudi sami hočemo) izredno zanimivo. Predstavlja se nam kot pustolovščina, v kateri ni poti nazaj, treba je vedno vztrajati naprej po stezi, na kateri se bo naša usoda prepletala s stotinami drugih. Vsakokrat nas bo to čeprav še tako bežno srečanje z drugo mislijo malce spremenilo. Vendar prav to spreminjanje in neprenehne novosti bodo pripomogle k temu, da se svojega življenja ne bomo nikoli naveličali.

Pred leti, ko nisem še poznala veljave reka "Sag niemals nie!" (nikoli ne reci nikoli), mi je pogled obvisel na severnem delu evropske karte. Pomislila sem, da tistih mrzlih dežel prav gotovo ne bom nikoli obiskala. Po golem naključju pa me je letošnje poletje pot zanesla prav na daljni sever, v Hamburg, kjer sem prišla do pomembnega spoznanja. V preteklosti me je vedno privlačevala sposobnost razmišljanja v tujem jeziku, njegovo komunikativno funkcijo pa sem zanemarjala. Odkrila sem jo le takrat, ko mi je bilo poznanje tujega jezika edini možni vir sporazumevanja s takimi ljudmi, ki v materinem jeziku sicer poznajo 13 sklonov in s takimi, ki jim artikulacija onemogoča izgovorjavo naše črke R. Prav zato cenim jezik kot enega največjih človekovih dosežkov v zgodovini njegovega obstoja in razvoja. Ob telesni govorici je namreč tisti, ki omogoča izražanje in po-

sredovanje človekovih čustev in velikega dela njegove iracionalnosti.

Med odmori jezikovnega tečaja v Hamburgu so v pogovorih s sošolci vedno znova prihajala na dan vprašanja v zvezi z navadami, ki jih imajo naši narodi. Tako se je Mio zgrozila, ko je izvedela, da kupujemo ribe, ki so (kdo ve od kdaj) že mrtve ipd. S spoznavanjem majhnih, vsakodnevnih stvari sem odkrivala kulture, katerih miselnost je tako mogočna, kolikor nam tuja. Mislim, da si razni narodi še danes prevzetno lastijo pravico do zatiranja drugih, ker drugačnosti ne znajo ceniti same na sebi, ampak jo nenehno primerjajo s tem, kar sami imajo. Z zaničevanjem pa so človeku onemogočimo, da bi nam posredoval še najmanjši del bogastva doživetij, misli in čustev, ki jih nosi v sebi.

Večkrat tudi sami stopamo na podstavke, ki naj bi predstavljal našo višjo modrost, razvoj ali kaj podobnega. Malokdo pomisli, da bi to lahko bila neka zaščita. Nočemo se namreč drug(ačn)im približati in se jim razkriti, ker bi tako postali izredno ranljivi.

V življenju pa je treba imeti pogum.

Irena Bednarick

Iz delovanja Slovenskega kulturnega kluba

Slovenski kulturni klub je letošnjo sezono začel 19. septembra, ko je v Finžgarjevem domu na Opčinah pripravil ples za svoje člane. Naslednjega dne, v nedeljo 20. septembra, pa se je ožji krog klubovih odbornikov s prof. Lučko Susič podal na sv. Višarje in tam v hladnem, a sončnem nedeljskem popoldnevu postavil smernice za nadaljnji program naših sobotnih srečanj. V soboto, 26. septembra, smo izoblikovali nekoliko svojevrstno športno srečanje, ki smo si ga najprej zamislili v obliki nogometne, odbojarske ali košarkarske tekme med člani SKK in člani MOSP-a, a ker so se nam pridružili še nekateri člani skupine Shalom, openski izvidniki in drugi posamezniki, smo sestavili mešane skupine in odigrali nogometno in odbojarsko tekmo.

Naše delovanje se je nadaljevalo tudi v oktobru, ko smo 3. oktobra pripravili filmski večer z ogledom filma Quinto elemento. V soboto, 10. oktobra, pa smo se pridružili Koroškim dnevom in skupaj s Slovensko prosveto in Finžgarjevim domom sledili celovečerni odrski uprizoritvi koroške dramske skupine, ki je gostovala v Finžgarjevem domu na Opčinah. 17. oktobra pa je bila med nami gospa Magda Šturman, ki je naš večer obogatila z diapozitivi iz ameriškega sveta. V soboto, 24. oktobra, pa smo se na seji Kluba dogovarjali o eventualnih možnih programskih spremembah za naša sobotna srečanja z željo, da bi pritegnili v našo sredino tudi mlajše višješolce.

31. oktobra pa smo ob številni prisotnosti članov in drugih posameznikov predvajali film Železna maska, o katerem je nekaj uvodnih misli podala prof. Lučka Susič.

S svojim delovanjem bomo tako nadaljevali tudi v prihodnjih tednih, ko bomo skušali pripraviti čimbolj zanimiva sobotna srečanja.

Lucia Lombardo

BITI ALI NE BITI (AKTIVNI DEL DRUŽBE)?

Po vseh škandalih, kritikah, obtožbah, nizkih udarcih in vsega mogočega v zvezi z odkritim presuštvo s strani ameriškega predsednika Billa Clintona, so Američani končno dobili besedo in se izrekli. Predsednik Clinton naj ostane na svojem mestu, ker svoje delo in svoje obveznosti opravlja dobro. Predsednikovo zasebno življenje pa naj ostane tako, kajti pri odkrivanju njegove intimne sfere ni on edini, ki zgubi na verodostojnosti in ugledu, pač pa ves ameriški narod.

Spremenili so se časi in tudi ljudje. Moralizmi bi bili v tej situaciji popolnoma brez zveze. Informacije se širijo z neverjetno hitrostjo, tehnologija pa napreduje, kot še nikoli poprej. ZDA so nedvomno ena izmed svetovnih velesil, njena elitarnost, pa ni več tako "samoposebiumevna". Če hoče ostati v krogu največjih, si ne more privoščiti tolikšne izgube časa in pa predvsem ugleda. Razlog za takšno in ne drugačno izbiro s strani Američanov pa ni samo ta. Vstopamo namreč v enaindvajseto stoletje, za katero ne bo v prvi vrsti značilno to, da bomo lahko z izgovarjanjem ene besede lahko prižgali luč, pač pa dejstvo, da se bodo individualni pogled na svet in pa posameznikove vrednote precej spremenile. Nesmiselno bi bilo, da bi se bili Američani izrekli drugače, kajti zelo malo verjetno je, da se dandanes ljudje - da o naši generaciji sploh ne govorimo - šokirajo, če izvejo, da je predsednik nezvest svoji ženi, kaj pa da bi zaradi tega zahtevali njegov odstop.

V šoli spoznavamo ugledne filozofe in njihova razmišljanja o etiki, se pravi o moralnosti, ob tem pa se zavedamo, da ni tako obnašanje moralno, ker ga ne bi mogli povzdigniti na univerzalno raven. Ameriški odgovor pa je v meni sprožil prav ta dvom, ki je vse prej kot prijeten in sicer: kakšne bodo moralne vrednote v navsezadnje bližnji bodočnosti? Je odgovor Američanov znak vračanja k državni socialno-politični aktivnosti in pa želji po soudeležbi pri upravljanju države, ali pa je le znak že omenjenega spreminjanja človeških vrednot? Kot nam posredujejo že antični misleci, se verjetno resnica skriva nekje vmes, iskanje enega-pravega odgovora je namreč več kot kdajkoliprej utopija. Edina gotovost, o kateri ne smemo podvomiti, je vrednost in pomembnost vsakega posameznika, ki ima možnost izbire med aktivno in pasivno udeležbo v življenju nasploh. Vsak posameznik se lahko in se pravzaprav mora izreči, če pooblaščen (od ljudi!), ne opravljajo svoje dolžnosti, ki je prav ta, da izvršujejo voljo tistih, ki SO SE NA DAN VOLITEV IZREKLI.

Vsaka oseba ima namreč možnost, da izbira med jalovim kritiziranjem, ki po vsej verjetnosti vodi k zgoraj omenjenemu spreminjanju vrednot, in pa med preprostim kot tudi pomembnim korakom, kot je lahko udeležba na volitve, kjer se izreče o svoji bodočnosti.

Erika Hrovatin

V nedeljo, 20. decembra,
ob 16. uri

Eva Janikowozky:
"LE PO KOM SE JE VRGEL
TA OTROK"

Izvajata Mladinski oder -
Nova Gorica
Prevod in režija Emil Aberšek
Glasba Marjan Mlakar

Dvorana Marijinega doma
pri Sv. Ivanu,
ulica Brandesia 27

LUCIA LOMBARDO je v lanskem letu sodelovala z *Rastjo* kot poročevalka dejavnosti v Slovenskem kulturnem klubu. Letos se je, po opravljeni maturi na Pedagoškem liceju, odločila za študij angleščine na ljubljanski Univerzi.

Zakaj si se odločila za študij v Ljubljani?

Že lani, kmalu po začetku šolskega leta, sem začela razmišljati, da bi lahko nadaljevala študij izven Trsta in avtomatično sem pomislila na prestolnico Slovenije. Tako sem se že 13. februarja odpravila v Ljubljano, kjer je potekal informativni dan na univerzi, z upanjem, da bi si pridobila čim več informacij. Sledila sem predstavitvi Oddelka za angleščino na Filozofski fakulteti, ta pa me je tako navdušila, da sem se dokončno odločila za študij na ljubljanski univerzi. To pa predvsem zato, ker mi je angleščina od vedno zelo všeč, izvedela pa sem, da jo na tržaški univerzi precej površno obravnavajo. Na ljubljanski univerzi je oddelek za anglistiko in amerikanistiko zelo specializiran in kvaliteten, toliko da si je pridobil naziv enega najboljših oddelkov na ljubljanski univerzi. Poleg tega pa zagotovi zaposlitev po dokončanem študiju, zato mislim, da se splača.

Kakšen odnos imaš do študija v Ljubljani kot zamejka?

Komaj so se začela predavanja, sem opazila, kako nismo Slovenci, ki živimo in študiramo v Italiji tako dobro podkovani kot matični Slovenci. Njihova podlaga angleškega jezika je zelo dobra, angleščino obvladajo tako rekoč perfektno. Jaz sem na srednji in višji šoli imela vedno dobre profesorje in dobre ocene v angleščini, nikoli nisem imela težav, sedaj pa moram delati vsaj dvakrat več kot moji sošolci, če želim dohiti njihovo znanje. Moram pa reči, da mi še kar dobro gre, čeprav kot sem že povedala, moje znanje ne dosega še stopnje znanja matičnih Slovencev. Pri pisnem izražanju nimam večjih težav, opazila pa sem, da šepam v govornem izražanju. K sreči vsa predavanja in vaje potekajo v angleščini, tako da sem stalno v kontaktu z jezikom, skušam pa tudi veliko brati, kar mi zelo pomaga.

Ali se še vedno udeležuješ v zamejskem delovanju?

Udeležujem se pri raznih dejavnostih, predvsem med vikendi, ko sem doma. Sem članica Slovenske zamejske skavtske organizacije, v kateri sem že drugo leto popotnica v službi pri volčičih in vevericah, poleg tega pa obiskujem sestanke klana Carpe diem. Ob sobotah popoldne večkrat zahajam na sestanke SKK, kjer sem že pet let članica in v katerem sem do lani opravljala funkcijo tajnice.

Kaj pa v Ljubljani?

Trenutno se v Ljubljani ne udeležujem nikjer, prvič ker nimam veliko prostega časa, drugič, ker bi se prvo leto raje posvetila študiju. Če pa bom videla, da ni tako hudo, bom v prihodnjem letu poskusila kakšno izvenšolsko dejavnost. Sicer pa je v Ljubljani veliko možnosti za udeleževanje. Veliko študentov sodeluje pri ŠOU (Študentska Organizacija Univerze v Ljubljani), pri pevskih zborih, plesnih in gledaliških skupinah, športnih dejavnosti in jezikovnih tečajih.

Hvala za pogovor.

Jadranka Cergol

Sezona 1998/99 pri MOSPu

Pri MOSPu (Mladi v odkrivanju skupnih poti) je nova sezona v polnem teku, še pa je čas, da se udeležite raznoraznih aktivnosti in tečajev.

Uspešno poteka predvajanje angleških filmov v originalnem jeziku, *Learning English through films* - utrjujmo angleščino s pomočjo filmov. Novejši angleški ali ameriški filmi so na sporedu ob četrtek, enkrat mesečno.

Ob četrtek, ko niso na vrsti angleški filmi, potekajo Kino klub večeri. Vsak drugi četrtek se predvajajo avtorski filmi, oziroma filmi, ki jih po televiziji redkokdaj ali nikoli ne vrtijo.

Tistim, ki radi igrajo šah, a nimajo soigralcev, da bi poskusili, oziroma tistim, ki bi se radi naučili te antične igre, je namenjen tečaj "Šah za res in za hec". Vodstvo tečaja, ki poteka vsak petek ob osmi uri, je zaupano Mitji Petarosu.

V Finžgarjevem domu na Opčinah že mesec dni poteka Plesni tečaj. Razdeljen je na prvo stopnjo - začetniško in drugo stopnjo - izpopolnjevalno. Poteka ob sredah večer, vodi pa ga Andrej Zaghet.

Novembra se je začel Tečaj lepe govornice, ki ga Radijski oder organizira v sodelovanju z MOSPom. Tečaj je razdeljen na dve stopnji. Vodita ga gospe Matejka Maver in Maja Lapornik. Predviden pa je tudi seminarski del z zunanjimi gosti. Tečaj poteka vsak petek od šestih do osmih zvečer.

V okviru MOSPa deluje tudi Mednarodni krožek, ki ponuja razne izlete in seminarje v tujini.

MOSP je odprt vsem, študentom, profesorjem, že zaposlenim, brezposelnim... Naš namen je ta, da slovenski mladini nekaj ponudimo, da skupaj rastemo in se izpopolnjujemo.

Za vse podrobnejše informacije glede tečajev in pobud in za prijave lahko kličete na naš sedež, na ul. Donizetti 3, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure. Vprašajte po Alenki ali Nadjji (tel. 040-370846).

“Enalotto” ali pravica do sanj

Še nikoli v življenju nisem preizkusila sreče, tako da bi kupila srečko katere od državnih loterij. Nikoli nisem izpolnila “shede”, povezane z igro Totocalcio, saj se na nogomet spoznam kot zajec na boben. Največ, kar sem si privoščila, je bilo to, da sem igrala tombolo s prijatelji ali, v najboljšem primeru, da sem zbirala točke za kako nagradno igro, v kateri ti je znana znamka čipsov obljudljala križarjenje po Sredozemlju, če bi bila slučajno izžrebana. Seveda si lahko vsakdo predstavlja, da nisem nikoli ničesar zmagala...

Prav nič težko ni ugotoviti, zakaj imajo nagradne igre, srečolovi in lote-

rije tak uspeh. Vsakdo pač že po naravi teži k temu, da bi bil srečen. V današnjem svetu konsumizma, lepih reklam, informacij o najpresenetljivejših predmetih in uslugah, ki naj bi ti spremenili življenje, ni težko poistovetiti sreče z udobjem, oziroma z imetjem. Čimveč imaš, čimveč si lahko privoščiš, tem bolj si, seveda, srečen.

Kako lažna in zavajajoča je ta logika, ne bi bilo težko dokazati. Vendar se ne bom spustila v podobno dokazovanje, ker bi vsa stvar verjetno izzvenela zelo retorično.

Dejstvo je pač tako, da ljudje kar naprej kupujejo srečke in jim ni prav nič mar, če se redno dogaja, da ne zadenejo pravih števil. Tudi tisti, ki vedo, da denar ne prinaša sam po sebi sreče, vseeno še kar naprej kupujejo srečke. Kljub temu, da marsikdo opozarja, kako škodljivo je, da se prepustiš mrzllici igranja, kljub temu da mnogi opozarjajo, kako država nemoralno ravna, ko s pomočjo takih iger na srečo zbira dodaten denar od svojih davkoplačevalcev, zato da pokrije kako luknjo v svojem proračunu, in kljub temu da take igre peljejo ljudi v skušnjave, ki so lahko za marsikoga pogubne, kljub vsemu temu ljudje še kar naprej kupujejo srečke!

Večina zato, ker jih to zabava. In ker potrebujejo... sanje!

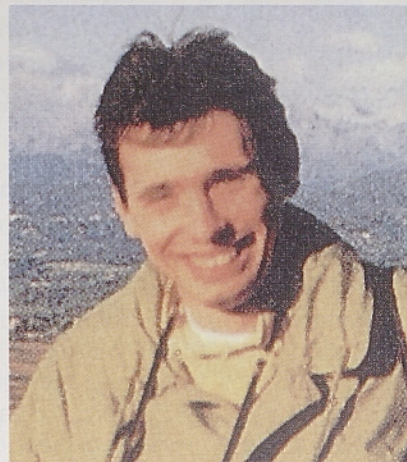
Mislim, da ima vsakdo pravico do sanj. Srečka ti za nekaj uric omogoča, da sanjaš in si predstavljaš, kako bi se ti življenje spremenilo na bolje, če bi slučajno zmagal. Za nekaj uric je dovoljeno, da ti fantazija zaplava na Seychelles, v nov avtomobil, v drag boutique, v banko, kjer boš poravnal vse stare dolgove, ki te dušijo. Kaj je slabega v tem, da si človek, utrujen od vsakdanjih skrbi ali samo naveličan vsakdanje enoličnosti, privoščiš srečko, s katero zaplava v boljši svet?!? Po mojem nič!

Če bi le vsakdo znal sanjati zmerno!

Priznam, da sem tudi sama pomislila na to, da bi plačala tisoč šesto lir za sanje, kako bom zmagala tistih slavnih šestdeset milijard. Zjutraj, ko sem se zbudila, sem celo poskusila razčleniti svoje sanje, da bi tako našla odgovarjajoče številke. Pri tem sem se zelo zabavala. Kljub temu da niti za trenutek nisem verjela, da bi bila moja kombinacija res zmagovita. Ko me je potem v mestu zopet prevzelo hrepenenje in volja po tveganju, sem že skoraj hotela poiskati kraj, kjer bi le igrala tisto kombinacijo. Ker pa nisem bila poučena niti o tem, kam je treba iti igrati, in ker sem se zavedala, da bi tudi na pravem mestu ne vedela, kako se stvari streže, sem se premislila. Na vogalu sem srečala nekoga “vu’cumpra-ja” in mu s tistimi tisoč šesto lirami svojih sanj darovala mor-da manj omamljujoče sanje, ampak veliko bolj pomirjujoč kos kruha.

Breda Susić

STAVE

Norenje za hazardnimi igrami, stavami in drugimi igrami na srečo je pojav, ki ga sodobna civilizacija sprejema brez večjih težav. Pojav ima sicer svoje globoke in daljnosežne korenine, izredno učinkovito pa se je prilagodil potrebam moderne množične kulture. Las Vegas in Montecarlo nazono prikazujeta plodovito sožitje in simbiozo med vrednotami modernega sveta in svetom iger na srečo. Danes smo torej vse bolj priča nastajanju nekaterih zapletenih in ogromnih ekonomskih sistemov, ki v svojem bistvu temeljijo na hazardnih igrah in ki se z njihovo pomočjo tudi plodno razvijajo. Loto, državne loterije, stave na nogomet in konje, Super enalotto, razne loterije “Gratta e vinci” itd. postajajo vse bogatejše in privlačnejše. Njihov trg se iz dneva v dan širi. Ugledni strokovnjaki lahko trdijo, da v Italiji ni več Italijana, ki ne bi vsaj enkrat v svojem življenju zaupal minimalne vsote denarja boginji usode. Sistem modernih stav in iger na srečo je vse bolj racionalno organiziran trg. Obrča ogromne vsote denarja, za katere se ne potegujejo več samo televizijske hiše, casinoji, šport itd., ampak celo država, ki je v tej dejavnosti ponovno odkrila vir bogastva.

Tistim, ki se z igrami na srečo profesionalno ukvarjajo, je povsem jasno, da ne bodo nikoli uresničili sanj Jeprškega učitelja. Ljudje pa vendar upajo, da bodo z loterijo obogateli. Te

Otroci na delovnem mestu

sanje so organizatorjem tuje, čeprav (in to je paradoks) ta ekonomski sistem se razvija in raste prav na zgrešenih predstavah ljudi. Natančno predstavo pa imajo organizatorji takih iger, ki dobro vedo, da približno sedemdeset odstotkov odigranega denarja bo steklo v njihove proračune. Na igro gledajo torej mrzlo, vidijo le številke oziroma bolj ali manj uspešno bilanco. Svet iger na srečo se torej vedno bolj radikalno omejuje na profit. Jeprški učitelj jo torej, hočeš ali nočeš, skoraj vedno slabo odnese in dejansko zapravlja svoj denar. Če bi namreč vedel, da odigrana serija šestih številk na Super enalottu, ima le eno samo možnost zmage na približno šeststih milijonih (kar dejansko pomeni nobene), bi verjetno drugače ravnal. Statistično gledano so torej igre na srečo neke vrste legalizirana kraja, a tega danes nihče ne prizna. Država, kot inštitucija, igre na srečo vse bolj podpira, saj predstavljajo pomemben vir dohodka za državno blagajno. Ljudi pa to ne moti, saj vsi soglašajo, da stave ponovno prižigajo v njihovih srcih iskrico upanja in hrepenenja, ki sta v današnjem svetu marsikdaj več vredni od zaigranega denarja.

Igre na srečo postajajo torej vse bolj nedotakljive svetinje modernega časa, katerim se moderni človek ne bo odpovedal. Lepo pa bi bilo, da bi se take igre razvile po zgledu nekaterih zelo uspešnih loterij, kot je npr. španska ONCE, ki izkupiček preusmirja izključno v človekoljubne namene.

Peter Černic

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor
mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Irena Bednarich, Lucia
Lombardo, Erika Hrovatin,
Jadranka Cergol, Breda Susič,
Peter Černic, Rok Oppelt,
Breda Sosič, Tomaž Susič
in Dana Furlani.

Številko je uredila
Jadranka Cergol

Trst, november 1998

Tisk graphart snc
Obrotna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

Pred nekaj meseci so nam mediji poročali celo o pedofiliji po internetu. Problem pedofilije pa je popolnoma pokopal in prekril drugi, še razvitejši problem izkoriščevanja otrok na delovnih mestih.

Afera je spet prišla na dan pred nedavnim, ko je neki italijanski dnevnik objavil članek o znanem podjetniku iz Veneta, češ da zlorablja mladoletno delovno silo. Podjetnik, ki že nekaj let podpira boj za mir in človeške pravice, je tožniku odgovoril s Toscanijevo sliko, ki prikazuje skupino indijskih otrok zaposlenih na deloviščih. Statistike nam poročajo, da je v Indiji shrljivo število otrok in mladoletnih, ki so zaposleni na plantažah in se ukvarjajo z drugimi napornimi deli. Število baje znaša od petinpetdeset do šestdeset milijonov otrok. Članek je navajal primer neke tekstilne tovarne v Turčiji, ki proizvaja po naročilu italijanskega podjetnika. Slednji in tudi drugi italijanski kolegi so odvrnili, da v času globalizacije proizvodnje ne utegnejo preveriti delovnih pogojev v državah v razvoju. Podjetje se je vsekakor obvezalo, da bo odslej, tudi v sodelovanju s sindikati, preverjalo delovne pogoje v tovarnah tretjega sveta, ki izvajajo naročila.

Izkoriščanje otrok je zelo razširjen pojav, ne samo v državah v razvoju, ampak tudi v razvitih. Mednarodna organizacija za delo - ILO - določa najnižjo mejo dvanajst let za lažja dela, štirinajst za težja dela, osemnajst za nevarna. Računajo, da dela po svetu najmanj dvestopetdeset milijonov otrok od petega do štirinajstega leta. Večino teh izkoriščajo prav za nevarna dela kot je potapljanje pri iskanju biserov. Seveda so ti mladoletniki tudi brez pravic in slabo plačani. Pri tem moramo upoštevati, da gre za delo in ne za druge primere spolnega izkoriščanja ter kriminalnega delovanja. Pomisliti moramo, da se to dogaja na pragu tretjega tisočletja in da so žrtve odrasli 21. stoletja.

Sicer je pojav prisoten tudi v razvitih državah. Kaže, da dela v Italiji skoraj 600.000 mladoletnikov od petega

do štirinajstega leta. Kar 780.000 mladoletnih pa je na tem, da se vključijo v kriminalno dejavnost. Težko je torej dajati nauke državam v razvoju, ne da bi pometli pred lastnim pragom. Zanimivo je, da se odstotek mladoletnih na delu ne razlikuje veliko med italijanskim jugom in severom. Morda je nagib različen. Večji pritisk revščine na jugu, želja po hitrem zaslužku in porabniška strast na severu. V obeh primerih povzročata delo mladoletnikov predčasen izpad iz šole ali šibko zanimanje za opravljanje šolskih dolžnosti.

Ne moremo si delati utvar, da bi pojav izkoriščanja mladoletne delovne sile lahko rešili v doglednem času in vrnili otrokom otroštvo, še zlasti v nerazvitih državah. Pojav se bo lahko zmanjšal le postopno z razvojem in s poglobljanjem zavesti o pravicah otrok.

Omejil sem se le na delovno izkoriščanje otrok. Ne smemo pa pozabiti, da letno umre skoraj dva milijona otrok zaradi vojn, šest milijonov je ranjenih, tristo tisoč otrok je v raznih državah aktivno vključenih v oborožene odrede.

Rok Oppelt

foto Ciril Velkovrh

“Ti morje... ti objemaš zemljo, če poljubljaš nebo in tvoji valovi iz daljave šume...”

(O. Župančič)

Neva se je mirno sprehajala ob barkovljanski obali. Roke so ji niha-le ob telesu, udi so ji bili sproščeni. Čutila ni nobenega napora zaradi hoje, ker so bile njene misli druge. Nad morsko gladino je lebdela oranžna ognjena krogla, ki je oddajala prijetno toploto in omamen lesket. Morje je bilo v primerjavi z žarečo barvo sonca zelo temno. Na gladki morski površini je prevladovala temno zelena barva, ki je bila prepletena z niansami temno modre barve.

Neva se je usedla na belo, mrzlo skalo in je opazovala živo ploščad, ki se je raztezala pred njo. Ob tistem razgledu se je počutila zelo majhna in šibka. Iz žepa je vzela ovoj cigaret. Odprla je škatlico in med cigaretami opazila cigareto, v kateri je bil tobak pomešan z marijuano. Vzela je doma pripravljeno “cigareto” in jo vtaknila med ustnice. Vznemirjeno je iskala vžigalnik. Iskala ga je po vseh žepih in končno ga je našla v levem žepu raztrganih kavbojk. Prižgala si je “cigareto”, ne da bi se zmenila za ljudi, ki so občasno hodili mimo nje. Gledala je morsko gladino, majhne valove, ki so se prikazovali in takoj potem izginjali v globino morja. Lepo se ji je zdelo, da si je zbrala tako umirjen kraj s takšnim čudovitim razgledom, da bi pokadila nekaj trave.

Močan vonj po marijuani in dim, ki je prehajal skozi usta v njena pljuča, sta jo omamila. Glava se ji je zdela težka. Telo je bilo popolnoma sproščeno. Roke so ji ležale v naročju. Čutila je, kako so njene misli hitro vzhajale iz nje; sploh jih ni mogla zaustaviti. Gledala je temno barvo morja. Zdelo se ji je, da vidi ribe, ki plavajo v onesnaženi vodi. Naenkrat pa je iz daljave vi-

dela visok val, ki se je urno približal obali. Ustrašila se je, vendar ni mogla vstati s kamna, na katerem je sedela, ker telo ni poslušalo ukazov razuma. Težka, temna masa žive vode se ji je bližala, da bi jo priklenila na sive kamne na dnu morja. Ogromen val je bil ob njej, le nekaj sekund in bi jo odpeljal s seboj, v svoje temno kraljestvo. Voda jo je oblika, vendar v tistem trenutku se je zavedala, da je bil val le privid. Zdelo se ji je, da se je komaj zbudila iz sanj. Tudi telo je ponovno sprejemalo impulze, ki mu jih je dal razum. Prestrašena je vstala, vendar se je takoj pomorila, ker je vedela, da so bili njeni občutki spremenjeni zaradi mamila. Sprehodila se je po barkovljanski obmorski stezi. Sonce je skoraj popolnoma zašlo. Opazovala je mirno morje, ki se je enakomerno

gibalo. Ponovno je njeno telo otrpnilo. Čutila je, kakor da jo zemlja, morje in nebo objemajo z vseh strani. Tudi zrak je postal trden, tako da ga je Neva čutila na koži. Narava, ki je bila okoli nje, se je zedinila s človekom. Prvič v svojem življenju se je počutila del narave, ne pa samo človek, ki naravo obvladuje. Pogledala je že spet morje, tako priljubljeno v otroških letih; v doraščanju pa je ljubezen do njega postopoma izginjala. Sedaj pa, ko se je njena duša nekoliko oddaljila od telesa, je Neva lahko začutila moč narave in obenem pripadnost k njej. Predvsem pa se je v njej ponovno porodila ljubezen do morja, ki jo je čutila v otroških letih, ko se je sama igrala s kamenčki in školjkami ob šumenju morskih valov.

Dana Furlani

Po predstavitvi Sapramiške na Gledališkem vrtljaku. Škoda, da je bilo tako kratko...

29/11/96

Petek je. Sedaj sedim na vlaku proti domu. Sije lepo sonce in se odbija v snežno beli odeji. Trudni obrazi zrejo skozi okno v to naravno lepoto, vedoč, da če ne izkoristijo tega trenutka, ga bodo zgubili za vedno. Doživetja tega tedna mi švigajo po glavi: spominjam se trenutkov veselja, ko smo se kepali, čudnih obrazov med nezanimivimi predavanji, snega, ki je padel na tla in se stalil, ur, ko sem sedela za knjigami in se trudila, da bi se čimveč naučila.

Vse to nudi Ljubljana. Živeti sam ni lepo, vendar pa je zelo važno. Zavedati se, da je vse odvisno od tebe, ki imaš le eno veslo na ladji, ki pluje po neznanem, širokem oceanu. A vendar pluje in se trudi, da bo dobila pravo pot. Da se bo razcvetela kot školjka, ki v sebi skriva dragoceni bisser. Da bi se razbohotila kot sončnica, ki išče luč življenja in se obrača s soncem. Da bi kot harfa zapela sladke melodije srca.

5/11/96

Težava.
Skoči čez oviro.
Ne pusti se zmotiti.
Tvoj cilj te čaka.

Ljubezen
ti bo podala roko.
Prispel boš do konca in
takrat boš zazrl
prekrasne oči: oči življenja.

2/1/97

Sedim.
Pred mano cigareta.
Oči
Zatopljene v
Neskončno.
Mislim.
Kratek poljub.
Življenje teče naprej.

7/1/97

Sanjala sem, da sem bila bela globlica in da se te opazovala skozi okno. Ti si bil zamišljen, a kakor da bi čutil moj pogled, si se ozrl vame. Začudil si se, spet si se zatopil v svoje delo. A tvoj pogled je spet obležal nad mojimi belimi papirji. Vstal si, odprl

ZAPISI

okno in mi ponudil svojo dlan. Pobožal si me, mi dal piti in se prijetno smehljaj. V tvojih globokih očeh se je svetila ljubezen.

Nič nisi rekel, a vendar si vedel, da sem to jaz, ki ti želi biti ob strani. Nežno si naslonil svoj nos name in me spustil, da si lahko končal svoje delo. Bil si vesel, saj si čutil, da te podpiram in da te zaradi čustev, ki jih gojim do tebe, pustim delati v miru.

To so bile le sanje, a kaj, ko se v njih skriva čista resnica.

13/2/97

Ko te meljejo strahovi, spusti vodo iz jeza in opazi boš, da niso nikoli obstajali. Splača se imeti ljudi rad.

28/3/97

Ob vsakem dogodku človek raste in se izpopolnjuje. To dejstvo vsi poznajo in se z njim tolažijo v hudih trenutkih. Malo je pa oseb, ki se te resnice jasno zavedajo. A ko razumeš in sprejmeš to za svoje, ti nobena nesreča ne more zagreniti življenja do take mere, da izustiš: "Sit sem življenja!"

In če se ti kaj takega zgodi, vedi, da ne boš mogel ukrepati nič proti nenehni rasti in borbi, kajti v resnici imaš rad dar življenja in se ga morda v teh trenutkih le zavedaš. Vsak nosi svoj križ in gledati mora vse reči v neki dolgoročni smeri, kajti cilj je protiutež padcem in tista energija, moč, ki te nikoli ne zapusti.

28/3/97

Bolečina;
vstopila si vame
in me naučila, kako je treba vstati.

Molk;
moriš besede,
socializacijo,
odpiram pa moje globine
in mi odpreš
oči.

Solze;
izguba soli,
energije,
puščajo pekoče oči,
prinašajo olajšanje,

da po dežju pride sonce.

Človek, ne
boj se bolečine,
molka, solza!
Človek se rodi,
da vse to izkusi,
občuti,
sprejme vase.

Le tako
bo znal ceniti
veselje,
nasmeh,
uspehe.

Življenje je
grenko sladko.
Je vrtnica
z bodečimi trnji.
Je plezanje
s krušenjem kamna.

Je trpeči
užitek.
Življenje je živo,
pisano,
realno.
Praksa in
teorija.
Podvig vsakega človeka.

8/1/98

Človek je vsezmožno bitje, ki je potlačen v omejeni svet. Škoda, da se ne zavedamo njegove omejenosti.

17/1/98

Ko te gledam od daleč,
si lepo mesto.
Obdaja te morje,
hribi in ponosni bori.
Nebo,
osvetljeno z zahajajočim soncem,
te razkriva v enkratni,
biserni luči.
Ozke, umazane ulice pa
razkrivajo vase zaprte
ostarele ljudi,
ki se borijo med avtomobili,
med premnogimi semaforji.
Sive, male hiše
skrivajo tvojo praznino,
tvojo zapuščenost.
A tu s hriba
zablesti in si ne morem drugega,
kakor da te občudujem
in ti vzklikam:
DA, TRST, TVOJA SEM!

Breda Sosič

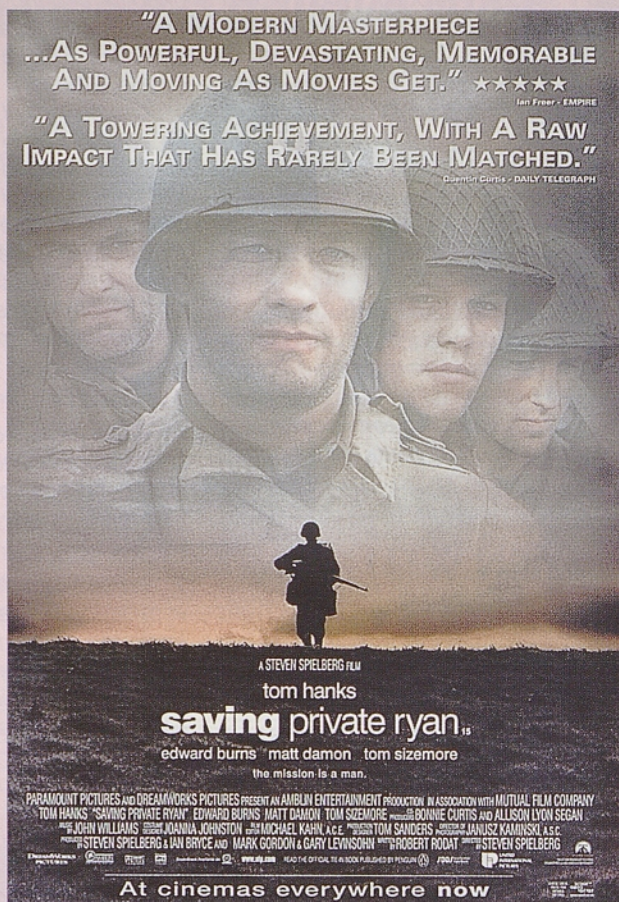
Saving Private Ryan

Za prebivalce Združenih držav Amerike je bila druga svetovna vojna tuja. Dogajala se je na drugi strani Luže, ni jim direktno škodila, ljudje niso vedeli (še manj pa videli), kaj se je dogajalo. Njihovi možje, očetje in bratje pa so kljub temu umirali. Ameriška propaganda je morala to umiranje opravičiti, tudi s pomočjo Hollywooda. Tako so vojno olepšali, heroizirali, jo predstavili kot "vojno, v katero so šli Naši Fantje, v kateri so popolnoma prekosili nasprotnika, se zmagoslavno vrnili in ustvarili svetovno veselilo." Nihče ni govoril o resnici. O vojakih. O grozodejstvih. O pokolih. Pet desetletji po vojni se je hollywoodski velikan odločil, da prikaže resničnejšo sliko. Steven Spielberg je snemal film "Saving Private Ryan".

Tri dni po D-Dayu, ko so Zavezniki zasedli normandske plaže, dobi ameriška četa nalogo, da najde vojaka Ryana in ga pospremi nazaj domov. V boju so namreč padli njegovi trije bratje, zato je ameriško poveljstvo obljubilo materi, da bo našlo najmlajšega Jamesa (Matt Damon) in ga živega pripeljalo domov. Osrednje vprašanje, ki si ga postavljajo kapetan Miller (Tom Hanks) in njegovi vojaki, je to, če se plača postaviti na kocko življenje ene cele čete, da bi materi vrnili enega samega vojaka, saj imajo tudi ostali matere ali žene. Vprašanje dolžnosti, torej. Kljub vsem pomislekom in upravičenim dvomom je odgovor kar jasen: vsak mora opraviti svojo dolžnost, naj stane karkoli, če hočemo naprej uživati svobodo.

Prve pol ure filma - opevale so jo že vse revije - se režiser spusti v samo bitko na Omaha Beachu. Sapa gledalcu kar zastane, ko mladi vojaki padajo drug za drugim, kot na tekočem traku. Zorni kot je tokrat popolnoma neobičajen: kamera sledi dogajanju, se premika z vojaki, je postavljena na njihovo raven, kot bi sami vojaki snemali. Zelo spominja na vojna poročila, le da vidimo tokrat tudi zelo okrutne scene, na stotine trupel in celo morje krvi. Fikcija, preoblečena v resnico. Direktor fotografije, ki si je domislil tak način snemanja, je odlični Janusz Kaminski, večkratni nagrajenec, ki je s Spielbergom že sodeloval v filmu Schindler's List. Zatem se ritem filma zelo upočasni, a le za kratek čas. Kot običajno je to Spielbergov trik, da posreduje svoja sporočila, da prepusti gledalcu oddih in premislek.

Igranje je izvrstno. Poleg vedno odličnega Toma Hanksa bi omenil predvsem Toma Sizemoreja - podnadrednika Horvatha, Edwarda Burnsa - vojaka Reibena, Giovannija Ribisija - zdravnika Wadeja in Jeremyja Daviesa - neizkušenega prevajalca Uphama. Spielberg želi pogledati v vsakega vojaka, želi nam razkriti njegovo zgodbo. Predvsem pa nam želi sporočiti, da so to

navadni ljudje, z dvomi in strahovi, ne pa kaki super-heroji. Nekateri so filmu očitali, da je militarističen in preveč enostranski (Amerikanci naj bi bili vsi zelo dobri, Nemci pa vsi zelo hudobni), meni pa se zdi, da je sporočilo čisto različno. Res so Zavezniki prikazani v dobri luči, saj se navsezadnje borijo za ideal svobode, kljub temu pa najdemo med njimi take, ki hladnokrvno streljajo v že predane nasprotnike. Res je tudi, da so Nemci skoraj vedno brezosebni, v zadnji bitki pa tudi slabi in krvoločni, vmes pa se vseeno sreča prestrašene, obupane in človeške Nemce. Vojna pa je vseskozi le grozovita zver, ki vse uničuje. Ne ustvarja zmagovalcev in premaganih, le mrtva trupla.

Za Amerikance, ki so bili navajeni na olepšane polresnice, je bil film pravi šok. Resnica boli in mnogi so se zjokali, ko so jo odkrili. In tudi mi, ki jo le poznamo malo bolje, se bomo težko premagali. Je pa v vsakem primeru odličen in poučen film, ki bi ga priporočal vsakomur.

Tomaž Susič